

SZTUCZNA INTELIGENCJA W AMERYKAŃSKIM SERIALU „TEORIA WIELKIEGO PODRYWU”

Agnieszka Banaś

Opole

agnieszkabanas1992@onet.pl

Abstrakt: Niniejszy artykuł dotyczy sztucznej inteligencji, a zwłaszcza jej kontekstu satyrycznego i komicznego, w oparciu o jeden z najgłośniejszych seriali komediowych ostatnich lat pt. *Teoria Wielkiego Podrywu*. W amerykańskim *sitcomie* nowoczesna technologia została ukazana w sposób frapujący. Nowoczesna technologia ukazana w amerykańskim *sitcomie* w zestawieniu z formą satyry i komizmu okazuje w krzywym zwierciadle życie wybitnych naukowców nieprzystosowanych do „normalnego” (przede wszystkim towarzyskiego) życia, które było ukazywane odbiorcom w 12 kolejnych sezonach.

Słowa kluczowe: sztuczna inteligencja, serial, komedia, technologia, satyra

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE AMERICAN TV SERIES „THE BING BANG THEORY” IN THE FORM OF SATIRE AND COMEDY

Abstract: This article is devoted to artificial intelligence in the form of satire and comedy, based on one of the most acclaimed comedy series of recent years, „The Bing Bang Theory”. The American *sitcom*’s unapologetic portrayal of modern technology, combined with the aforementioned form of satire and comedy, parodies the lives of eminent scientists who are unsuited to „normal”, and above all social life which was shown over the course of 12 seasons.

Keywords: artificial intelligence, tv show, comedy, technology, satire

Amerykański serial komediowy „Teoria Wielkiego Podrywu” („The Big Bang Theory”) emitowany w latach 2007-2019, liczący 12 sezonów i ponad 200 odcinków, ukazuje samotność, ale też niezwykłą wrażliwość oraz trudności społeczne genialnych fizyków, u których sztuczna inteligencja, nowoczesne technologie, jak i tworzone przez nich roboty, wywołują różne komplikacje i napięcia międzyludzkie. W tych obrazach, będących parodią ludzkich relacji, zarówno przyjacielskich, jak i partnerskich czy koleżeńskich, uwidacznia się

pewna prawda egzystencjalna, iż nieporadnym nerdom (kujonom i pasjonatom nauk ścisłych) znacznie łatwiej pokochać „imitację osoby” w postaci elektroniki bądź aplikacji (przykładem ukochana przez Rajesha – Siri), aniżeli drugiego, żywego człowieka (Brake 2020: 12).

Świat komediowego serialu, mający od lat rzesze fanów na całym świecie, bawił widzów, ale też uczył ich wielu ściśle naukowych rzeczy. Słowem, przez ponad dekadę kształcił nie tylko ludzi z środowiska samych nerdów, ale wychowywał też poniekąd młodych naukowców oraz bawił licznych pasjonatów sitcomów. Każdy odcinek na swój sposób, nieco odrębny od pozostałych, przedstawiał w dość komiczny sposób zagubionych w świecie „normalsów”, badaczy fizyki zafascynowanych pojawiającymi się na rynku nowinkami technicznymi i światem wirtualnym, dalekim od tego, w jakim przyszło im egzystować, o czym nie omieszkał wielokrotnie wspominać Sheldon Cooper – nerd i uroczy w swoim spektrum autysta, podwójny doktor nauk ścisłych, wybitny fizyk oraz laureat Nagrody Nobla za pracę nad superasymetrią (Brake 2020: 13).

Sztuczna inteligencja obiektem fascynacji bohaterów TWP

Przez wszystkie 12 sezonów serialu widoczna była przeogromna fascynacja nauką czwórki zwariowanych przyjaciół: Sheldona Coopera, Leonarda Hofstadter’a, Rajesh’a Koothrappali i Howard’a Wolowitza. Interesował ich świat maszyn oraz cechowała niezwykła pasja zrozumienia nowoczesnych wynalazków, ale też historii AI (początek sztucznej inteligencji oscyluje około 1956 roku, ale ta idea była znana ludzkości od stuleci), budowy rakiet, robotyki (Sheldon wspominał kiedyś o pierwszych robotach tworzonych w latach 70-tych XX wieku), projektów technologicznych (historycznie znany im projekt Dendral, psychoterapeutka komputerowa Eliza) czy tworzonych przez nich systemów głosowych a nawet aplikacji, którą w 4 sezonie (12 odcinek) tworzy Leonard (Walsh 2018: 19). Dodać należy, iż często ich nietypowe zachowania i fascynacje nauką nie są rozumiane przez panią Penny, jak i dziewczyny chłopaków, Amy Farrah Fowler, Priy’e Koothrappali czy Bernadette Rostenkowski (Brake 2020: 157-158).

Wraz z postępującą na przestrzeni lat technologią, na łamach serialu, ukazywane są przeróżne komiczne sceny z udziałem bohaterów. W 4 sezonie 1 odcinka Howard używa wypożyczonego robotycznego ramienia w dość nietypowy i mało naukowy sposób, finalnie lądując z nim w szpitalu. Tylko dzięki szybkiej interwencji przyjaciół udało się ocalić jego „męskość”, by w przyszłości mógł mieć potomstwo. Rajesh prześmiewczo wówczas odezwał się do przyjaciela, że był to zapewne przypadek. Okazało się jednak, że krył się za tym kon-

kretny cel badacza. Podobną komiczną sytuację odnaleźć można w tym samym sezonie, ale w 2 odcinku. Uwagę widza przyciąga tu sytuacja z Sheldonem, który stworzył robota (sam z resztą porównywany był do maszyny w 3 odcinku 1 sezonu), wysługując się nim w komunikacji z innymi osobami w mieszkaniu (Brake 2020: 162). Obawiający się tkwiących w powietrzu chorób i zagrożeń, wynikających z przebywania wśród ludzi, szalony Sheldon w swoich obsesjach na punkcie zarazków i ryzyka wypadku, wolał spędzić czas z przyjaciółmi przed ekranem monitora jako „robot”. Wiadomo jednak, że to wszystko, co mieli ci uczenie okazję testować, a nawet stworzyć, to tylko przedmioty, nigdy tak naprawdę nie będące w pełni człowiekiem. Są one wyzbyte wszelkich cech emocjonalnych, co daje widzom pewną nadzieję na przetrwanie rasy ludzkiej w tak szybko zmieniającym się świecie nowych technologii (Lee 2019: 235).

Frapujące jednak jest to, że w 1 połowie 1 sezonu, w odcinku 14, Leonard (wraz ze swoimi przyjaciółmi) zakupił do mieszkania maszynę do podróży w czasie. Użyto jej pierwotnie w filmie pochodzącym z 1960 roku, a którą to dość mocno skrytykowała ich sąsiadka Penny, uznając ją za zbyt cenną zabawkę w domu. Podobnie było zresztą z wyśmianą przez nią walką robotów w 12 odcinku 2 sezonu, która miała miejsce na uniwersytecie. Ich przeciwnikiem był jeden z naukowych rywali, Kripke, który stworzył mocarnego robota, który niszczył ich delikatną maszynę. Swego rodzaju ironią losu jest to, że mimo notorycznego osądzania swoich bliskich znajomych, Penny zafascynowała się jedną z pokazanych jej przez Sheldona gier, „Age of Conan: Hyborian Adventures” (3 odcinek 2 sezonu). Od tej chwili bohaterka poświęcała wiele uwagi wirtualnym światom.

Sztuczna inteligencja, a relacje międzyludzkie w TWP

W świetle powyższych uwag widać, iż bohaterowie serialu ujawniają wielkie problemy z nawiązywaniem nowych relacji, a zwłaszcza tych damsko-męskich, co wynikało poniekąd z ich nieśmiałości, obaw przed odrzuceniem i niemożnością zrozumienia kobiet. Sheldon, poprzez spektrum, jest postacią, która początkowo nie odbiera relacji z kobietami jako czegoś istotnego w życiu. Właśnie przyjaciele zakładają mu profil na aplikacji randkowej (wcześniej traktował Amy jako przyjaciółkę, a nie dziewczynę), istotna w rozumieniu jego podejścia do kobiet jest też sytuacja w 8 odcinku 3 sezonu, gdy nie krępował się ubierać obolałą po wypadku sąsiadkę.

Jednak to Raj jest najbardziej komiczną postacią w kwestiach nieporadności w relacjach z całym uniwersum. Randkuje w sieci, bo tak jest łatwiej, bezpieczniej i wygodniej, bo tylko tam ma nieograniczony dostęp do płci przeciwnej

(Wallace 2003: 179). W realu bez spożycia alkoholu nie jest on w stanie sensownie porozmawiać z kobietami (co potrafi nawet o znacznie niższym poczuciu własnej wartości ich dobry znajomy, właściciel lokalnego sklepu z komiksami, Stuart), a co finalnie zmieni się na przestrzeni kolejnych sezonów. W 8 odcinku 1 sezonu został on umówiony przez rodziców na randkę w ciemno, oczywiście przedtem musiał spożyć duże ilości alkoholu, aby wydobyć z siebie jakiegokolwiek dźwięki w komunikacji z partnerką. Również po „spędzonej nocy” z Penny nie jest on w stanie z nią rano porozmawiać. Jego jedynym wyjściem są więc rozmowy z SIRI – asystentką głosową, wirtualnym systemem, jak na tamte nowoczesną usługą oferowaną w firmie Apple (dzisiaj byłby to pewnie chat GPT), którą uznał w serialu za swoją „dziewczynę”, „doradczynię” i „powierniczkę” (Hoffman 2023: 20-21). Technologia bowiem, w tym przypadku Siri (odpowiadająca na jego liczne zapytania, inicjująca połączenia i zapisywanie co ważniejszych wydarzeń), stała się dla bohatera ucieczką przed niedostępnymi dla niego kontaktami z płcią przeciwną. Ukazano tu na sposób satyryczny samotność i ogromną nieporadność nerda. Również komizm sytuacyjny unaocznia odbiorcom kwestię absurdu widocznego w intymnym kontakcie z telefonem, technologią, a związkiem partnerskim, silnie podkreślanym w wielu sezonach u tego bohatera. Podobnie jest z grami komputerowymi (Hejlow), ale też innymi aplikacjami czy programami, nad którymi bohaterowie pochylają się całe dni, wypełniając pustkę wynikającą z braku „drugiej połówki”, bo znacznie wygodniej poświęcić uwagę technologii, która nie wyśmiewa i nie zrani, aniżeli iść z żywym człowiekiem na randkę. Nie tylko zresztą Raj ucieka się do sprzętu, który bardziej uważa za bezpieczny i przewidywalny (tego chce autysta), aniżeli drugiego człowieka, potrafiącego przecież zranić, zdradzić czy porzucić.

AI jako stałe źródło informacji, a przebywanie pośród hominidów w teorii Sheldona

Sheldon Cooper – autysta, ale i zarazem genialny badacz – na przestrzeni lat udowadnia widzom, że nie w technologii czai się jawne niebezpieczeństwo, ale pośród ludzi. Sam nader często gardzi ludzkością, bywa w kontaktach protekcyjny, narcystyczny, ale też pewny swoich spostrzeżeń, w dodatku nie jest zbyt przyjazny, a przy tym nie znosi bliskich kontaktów (przykładem zbliżenia przyjacielskiego jest 11 odcinek 2 sezonu, gdy po wręczeniu świątecznego prezentu Penny – wbrew sobie przytula ją mocno do siebie). Słowem, uważa, że wszystko co postępowe i technologiczne jest od człowieka o wiele lepsze (Brake 2020: 311).

Maszyny są bowiem według niego znacznie prostsze w obsłudze aniżeli ludzie, których ze względu na stan spektrum, często nie rozumie. Autyści, a dokładnie w przypadku Sheldona Coopera, domniemany zespół Aspergera, ma wielki wpływ na jego codzienne życie i mocno skomplikowane kontakty z innymi ludźmi, gdyż upośledzenie nie ułatwia funkcjonowania w społeczeństwie. Słowem, wszystko dla niego jest znacznie trudniejsze niż dla zwykłego człowieka (Grand 2021: 11).

W TWP w wielu odcinkach wyśmiewana jest także nadmierna kontrola Sheldona Coopera, jego powielane od dziecięcych lat rozmaite obsesje, kompulsywne nawyki, zachowania często sprzeczne z wizerunkiem dorosłego i dobrze wykształconego mężczyzny, utrudnione relacje międzyludzkie, wynikające z jego historycznego podejścia do kontaktów z innymi, a następnie z przebudźcowania i rozdrażnienia poprzez fakt przebywania w skupiskach ludzkich (Brake 2020: 310-311). W humorystyczny sposób jest więc ukazane, że Cooper preferuje spędzanie czasu jedynie w swoim towarzystwie, analizując odkrycia, pisząc artykuły, opisując zdarzenia rutyny dnia codziennego czy wymyślając kolejne projekty naukowe, ale wszystko to wyzbyte jest obecności innych, co często jest idealnym przykładem osób w spektrum (Grand 2021: 14-15).

Sztuczna inteligencja – zagrożenia i relacje z ludźmi

W tym serialu sztuczna inteligencja i nowoczesna technologia, odwracająca ludzkość od istotnych problemów tego świata (poprzez technogadżety takie jak smartfony, tablety, laptopy oraz zegarki sportowe), nie są pod żadnym względem uznawane za realne zagrożenie dla ludzi, a bywają jedynie pewnym „uzależnieniem” głównych bohaterów serialu, momentami wręcz formą „zastępująca” im zwykłych, żywych ludzi, zabawką, rozrywką, „czasoumilaczem”, dodatkiem wyzbytym negatywnych cech (Zybertowicz 2024: 224). Bardzo dobrze pokazany jest także fakt, że nerdzi bardzo często nie umieją sobie w tym uniwersum poradzić z najprostszymi emocjami i wchodzeniem w zupełnie nowe dla siebie znajomości, stąd tak często uciekają oni w inny, wydawałoby się dla nich „lepszy” świat. Satyra w TWP widoczna jest więc głównie w stereotypie „geeka” o genialnym umyśle, ale przy tym całkowicie pogubionego życiowo, żyjącego poza ludzkimi „schematami”.

Podsumowanie

Odpowiedzialność za sztuczną inteligencję spoczywa na kolejnych pokoleniach naukowców pracujących nad coraz to bardziej nowoczesnymi technologiami. To, co będzie tak naprawdę w przyszłości, w dużej mierze zależy jedynie od nas samych, albowiem AI jest neutralna moralnie i może prowadzić do dobrych bądź też tych złych postępów i decyzji. Uważa się jednak, że prężnie rozwijająca się sztuczna inteligencja, jak i ogółem cała technologia, może za jakiś czas przynieść ze sobą wiele niebezpieczeństw, jeśli oczywiście ludzkość będzie w swoich poczynaniach nieostrożna. Tzw. techno-entuzjazm, widoczny już od wielu lat w świecie nowoczesnej techniki, może zaburzać realny obraz największego zagrożenia dla ludzkości. Technoentuzjasta może być bowiem omylny w swoich osądach, gdyż uważa optymistycznie postęp za jedynie korzystny, poprawiający ludzkie życie, rozwiązujący pojawiające się problemy (nie tylko społeczne, ale ekonomiczne) oraz tworzący nowe możliwości (Zybertowicz 2024: 216; 218). Przed pierwszymi domniemanymi zagrożeniami technologią ostrzegał już w 1951 roku Alan Turing, który mówił o tym, że: „(...) jeśli maszyny będą mogły myśleć, to mogą myśleć bardziej inteligentnie od nas, a gdzie my się wtedy znajdziemy?” (Welsh 2018: 13). Również Claude Shannon, ojciec teorii informacji, powiedział w 1987 roku: „(...) przewiduję czasy, gdy będziemy dla robotów tym, czym psy są dla ludzi”. Po latach, w 2014 roku, Elon Musk stwierdził, że technologia to realne zagrożenie dla ludzkiej rasy. Podobnie zresztą uważał wielkiej sławy fizyk, zmarły niestety przed kilkanaście laty, Stephen Hawking, występujący nawet w kilku odcinkach TWP, dla którego rozwinięcie się w pełni sztucznej inteligencji oznaczałoby niechybny i zupełny koniec rasy ludzkiej (Walsh 2018: 12).

Są jednak osoby zupełnie optymistycznie podchodzące do sprawy sztucznej inteligencji, jak chociażby Mark Zuckerberg, który w 2016 roku zapowiedział: „(...) myślę, że możemy zbudować AI tak, by działała dla nas i pomagała nam”. Wszystko zależy tylko od nas, ludzi; wydaje się, że serial TWP to ciekawy głos w dyskusji na temat przyszłości ludzkości w kontekście AI.

BIBLIOGRAFIA

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

https://pl.wikipedia.org/wiki/Lista_odcink%C3%B3w_serialu_Teoria_wielkiego_podryw%C3%B9 [dostęp: 25.11.2025].

OPRACOWANIA

- Brake, M., 2020, *Teoria Teorii Wielkiego Podrywu. Czego ulubiony serial może nas nauczyć o fizyce, flagach i dziwactwach naukowców*, Kraków.
- Grand, C., 2021, *Autyzm i zespół aspergera*, Warszawa.
- Hoffman, R., 2023, *Rozmowa z chatem GPT o przyszłości ludzi i świata*, Warszawa.
- Lee, K., 2019, *Inteligencja sztuczna, rewolucja prawdziwa. Chiny, USA i przyszłość świata*, Poznań.
- Wallace, P., 2003, *Psychologia internetu*, Poznań.
- Walsh, T., 2018, *To żyje! Sztuczna inteligencja od logicznego fortepianu po zabójcze roboty*, Warszawa.
- Zybertowicz, A., 2024, *AI Eksploracja*, Warszawa.

Dane kontaktowe / Contact details

E-mail: agnieszkabanas1992@onet.pl